© 2011 - 2021 www.begaafdonderwijs.nl

Mummies

Vaardigheden:

- Onderzoeksvaardigheden

Denken:

- Praktisch, analytisch, kritisch, creatief

Benodigdheden:

- Gipsverband
- Grote vellen papier
- Schilderspullen
- Evt. Goudkleurige verf / papier
- Evt. Klei / houten plank

Inleiding:

In dit project leer je over Mummies. Je leest het boek 'Neem een kijkje in een Egyptische Mummie' en bezoekt een website waarop je ZELF gaat mummificeren! Je beantwoordt vragen bij de hoofdstukken van het boek en voert de opdrachten op de site uit. Hierna begin je aan de opdrachten. Je mag deze opdrachten allemaal maken òf er een paar van kiezen. Als je klaar bent met dit project heb je veel geleerd over:

Mummies

Oriëntatie

Bekijk het filmpje over mummies!
https://www.schooltv.nl/video/mummie-hoe-werden-mummies-gemaakt/
(Link gebroken? Google: schooltv mummie)

Basisinhoud

Het eerste deel van de basisinhoud is het doorlopen van het mummificatieproces op internet! Op de site
https://www.childrensuniversity.manchester.ac.uk/learning-activities/history/ancient-egypt/making-a-mummy/
staat (in het Engels) stap voor stap beschreven en getoond wat er met een overledene gebeurde voordat het een mummie werd. Bij elke stap zul je opdrachten moeten uitvoeren. Werk het stappenplan door met behulp van de Nederlandse vertalingen in de speciale handleiding die hoort bij dit project. Vraag deze handleiding aan je juf of meester als je hem nog niet hebt. (Pas op! Je gaat hersenen door een neus naar buiten trekken, stro in een buik proppen en nog meer onsmakelijke dingen…)

Basisinhoud - *vervolg*

Voor het tweede deel van de basisinhoud heb je 'Het grote Mummie boek' nodig. Met behulp van dat boek neem je een kijkje in een Egyptische mummie. Heb je dit boek nog niet? Vraag het aan je juf of meester. Let op! Ga in het boek op zoek naar de antwoorden op de volgende vragen:

1. Hoe komt het dat we meer van de Egyptische cultuur weten dan van welke andere oude cultuur ook?
2. Wat is een sarcofaag?
3. Waarom is juist Osiris de God van de doden en waarom ziet hij er uit als een mummie?
4. Vertel wat je hebt gevonden over Ka, Ba en Akh.
5. Waarom mummificeerden de Egyptenaren de doden?
6. Welke heilige symbolen en amuletten kregen de doden mee en waarom?

Basisinhoud - *vervolg*

7. Wat werd gevonden in/bij de mummie van Toetanchamon?
8. Wat zijn en wat doen balsemers?
9. Waarom werden ook dieren gemummificeerd?
10. Wat hebben de vier zonen van Horus met de Canopische vazen te maken? Wat zijn Canopische vazen, hoe zagen ze eruit en wat zat er in?
11. Wat is de wedjat en waarom werd deze op de snee in de onderbuik van de mummie gelegd?
12. Waarom vereerden de Egyptenaren de mestkever (scarabee)?
13. Wat is de verentest?
14. Wat is een shabti en waarom werden die met de mummie begraven?
15. Wat is een Hypocephalus?

Afronding Basisinhoud

Kijk je antwoorden na en verbeter eventuele fouten. Je juf of meester heeft de antwoorden. Bewaar je antwoorden(blad) goed want deze zul je wanneer het project klaar is moeten inleveren bij je juf of meester. Heb je het werkblad op de computer gemaakt, druk dan een exemplaar af.

Verdieping

Opdracht 1.

Maak je eigen MummieMasker! Hoe je dit kunt aanpakken lees je op werkblad 1 op bladzijde 9.
Voor deze activiteit heb je gipsverband nodig. De meeste apotheken verkopen dit wel… vraag je juf of meester of zij dit wil regelen of koop het zelf.

Opdracht 2.

Zoals je hebt gelezen in het grote Mummieboek werd het spel Senet aangetroffen in de tombe van Toetanchamon.
Senet is een nogal ingewikkeld spel, maar wanneer je de spelregels eenmaal doorhebt zul je merken dat het heel spannend en uitdagend is!
Maak je eigen Senetspel. Bijvoorbeeld simpel van papier of als je wilt van klei of hout of knutselmateriaal.
Maar voordat je begint… probeer het spel eerst te leren!
Spelregels: http://www.spellengek.nl/index.php/gameController/review/senet
Speel het spel online - ga naar google. Gebruik de zoekwoorden: ‘senet online’. Kies een link en oefen het spel.

Nu je Senet kunt spelen, weet je ook wat je moet maken voor het spel:
Een spelbord, 5 pionnen of fiches voor de ene en 5 voor de andere speler (verschillend van uiterlijk), Egyptische dobbelstenen: 4 staafjes met een witte voorkant en een zwarte achterkant.
Bedenk hoe je dit gaat aanpakken. Waar ga je het spel van maken? Hoe kom je aan de materialen?
Speel je spel met je klasgenootjes als het klaar is!

Opdracht 3.

'The Mummy' is een griezelfilm uit 1999 met een griezelige mummie in de hoofdrol. Er zijn veel meer films en toneelstukken geschreven met mummies in de hoofdrol. Deze mummies zijn altijd slecht en eng… Schrijf je eigen Mummie verhaal, - filmscript of toneelstuk. Is de mummie in je verhaal ook eng? Of juist niet? Wie komen er nog meer in je verhaal, toneelstuk of film voor?

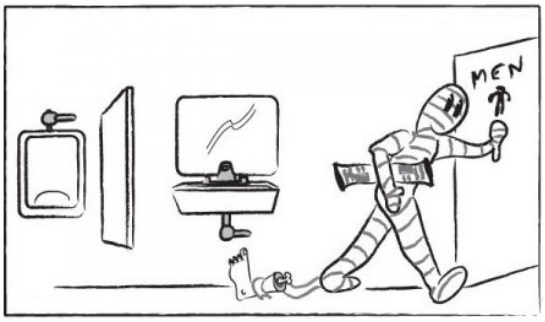

Opdracht 4.

In het boek heb je de mythe van Isis en Osiris kunnen lezen. De mythe verklaart hoe de eerste mummie is ontstaan. Zoek een uitgebreider beschrijving: Ga naar google. Gebruik de zoekwoorden ‘mythe isis en osiris’ en kies een geschikte site uit.

Bedenk nu het volgende:
JIJ zit in het verhaal! Bedenk een personage die ook een rol gaat spelen in de mythe. Wie ben je? Wat is je rol, oftewel… wat doe je? Hoe verandert jouw personage het verhaal?

Gebruik werkblad 2 op bladzijde 10 om je antwoorden op te schrijven.

Opdracht 5.

Ka ontmoet Ba en Akh ontstaat!
Je hebt geleerd over Ka, Ba en Akh. De Ka en Ba moesten elkaar na de dood weer ontmoeten bij de mummie zodat ze samen Akh konden worden en de overledene dus het eeuwige leven kon krijgen. Maar… kon Ka of Ba de mummie niet vinden… dan had je mooi pech! Geen eeuwig leven! Het was dus zeer belangrijk dat er veel afbeeldingen en gelijkenissen in de tombe bij de mummie achterbleven.

Tegenwoordig zouden we dat natuurlijk niet doen door middel van gehouwen beeldjes of schilderingen. Wij hebben uiteraard veel handiger apparatuur om onze Ka en Ba te laten weten wie we zijn!
Pak een groot vel papier (posterformaat) en een gewoon A4'tje. Maak op het A4'tje een collage van jezelf, met foto's, plaatjes van dingen die echt bij jou passen en korte tekstjes die jouw uiterlijk en karakter beschrijven. Plak deze collage in het midden van het grote vel.
Maak vervolgens in de linkerbovenhoek van het vel een tekening van je Ka en in de rechteronderhoek een tekening van je Ba. Maak een groot doolhof rondom je collage waarin je een weggetje van je Ka èn je Ba naar de collage in het midden verstopt.
Nu maar hopen dat je Ba en Ka je kunnen vinden… Akh Akh Akh!!!

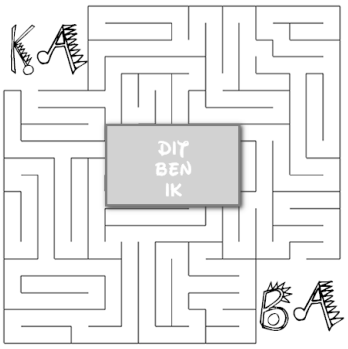

Opdracht 6.

Lees nog eens de pagina over 'De Canopische vazen' in het Mummie boek. Maak vervolgens werkblad 3 op bladzijde 11.

Evaluatie

Mummies

Onderdelen	Criteria	Beoordeling: Onvoldoende	Matig	Voldoende	Ruim Voldoende	Goed
Basisinhoud	• Correcte antwoorden • Volledig • Netjes gewerkt	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 1	• Creatief en origineel masker • Nette verzorging • Gedetailleerde versiering	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 2	• Mooi uitgevoerd spelbord • Goede spelbenodigdheden (zie opdracht) • Gedetailleerde versiering	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 3	• Creatief en origineel verhaal • Nette verzorging • Correcte spelling, grammatica, zinsbouw	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 4	• Creatief en origineel personage verzonnen • Nieuwe verhaallijn goed duidelijk gemaakt • Netjes geschreven, correcte spelling etc.	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 5	• Collage brengt leerling goed in beeld • Mooie tekeningen, gedetaileerd doolhof • Nette verzorging	☆	☆	☆	☆	☆
Opdracht 6	• Correcte informatie • Nette verzorging • Volledigheid	☆	☆	☆	☆	☆

Eindbeoordeling

★ ★ ★ ★ ★

Werkblad 1- Maak een MummieMasker

Stap 1

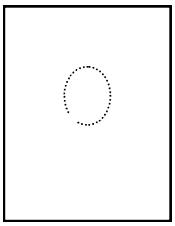

Pak een groot vel stevig papier (posterformaat - karton) Knip net boven het midden van het vel een ovaal ter grootte van je hoofd.

Stap 2

Vind iemand die je kan helpen bij deze stap. Doe je gezicht (tot je oren, niet tot en met je oren) door het papier. Je kunt het beste gaan liggen. Laat je hulpje je gezicht eerst bedekken met een dun laagje vochtig toiletpapier. Zorg dat de neusgaten vrijblijven. Vervolgens wordt het gezicht bedekt met stroken natgemaakt gipsverband. Wrijf het natte gips van het verband steeds netjes glad. Dit gaat door tot je gezicht compleet bedekt is met een laag gipsverband (met uitzondering van je neusgaten.) Blijf zo liggen tot het gipsverband een beetje droger wordt. Als je denkt dat je je gezicht weg kunt halen zonder dat het masker 'instort' kun je het masker verwijderen en te drogen leggen.

Stap 3

Wanneer je masker volledig droog is kun je het papier knippen in de vorm die jij wilt. Bedek het gehele masker (dus met het papier) nu met vochtig gipsverband en laat het weer drogen.

Stap 4

Vervolgens schilder en beplak je het geheel. Laat je niet teveel leiden door 'wat hoort' of de voorbeelden op bladzijde 5. Misschien wil jij wel een rond masker, of helemaal geen goud, of misschien wil je je masker wel volplakken met zonnen, katten of handen… Gebruik je eigen inspiratie en creativiteit. Het wordt jouw variant van een Egyptisch masker!

Werkblad 2 - Mythe Isis en Osiris

JIJ ZIT IN HET VERHAAL!

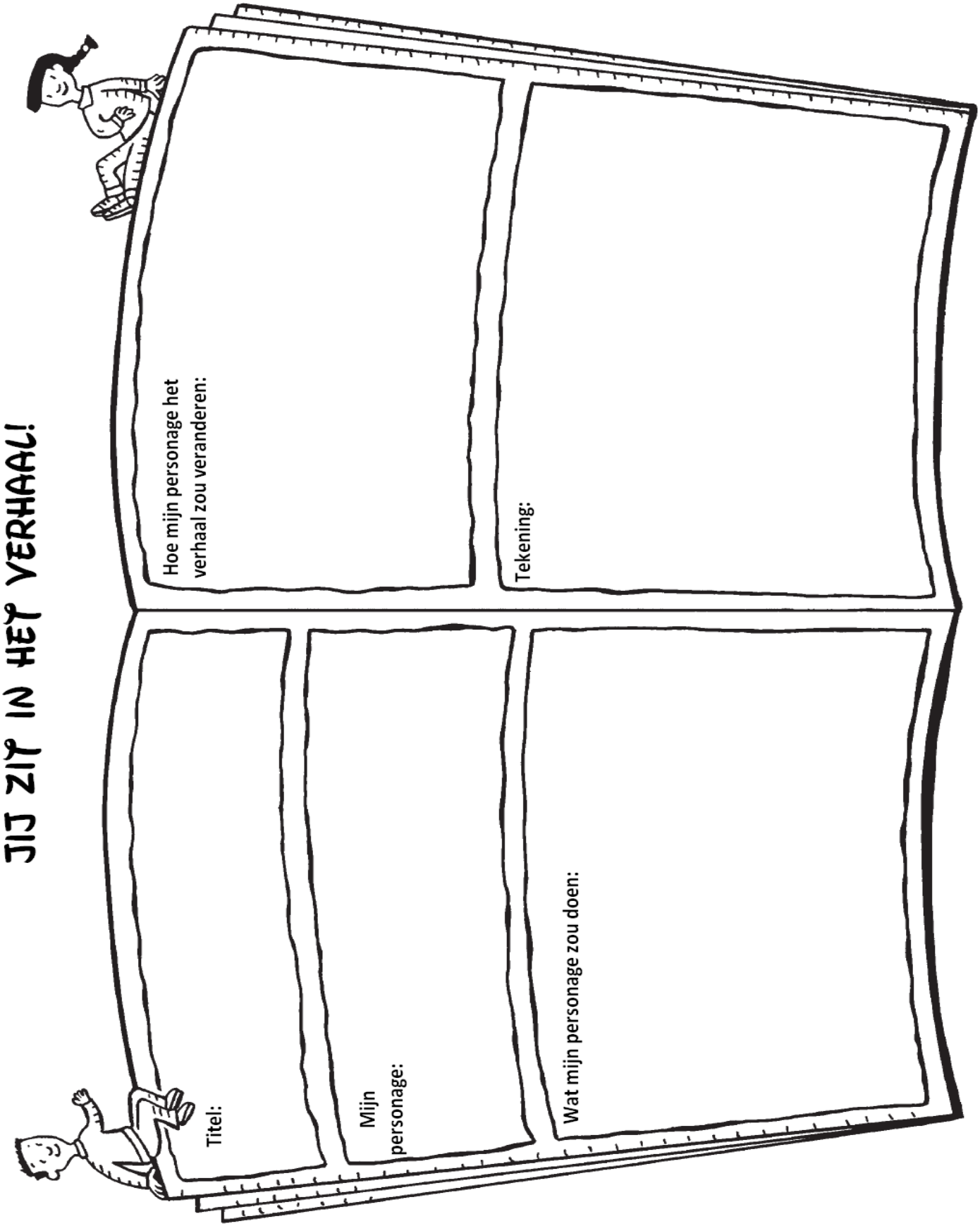

Canopische vazen

Schrijf algemene informatie in het vak hieronder. Schrijf de naam van de vaas en wat er in gaat in de vakken op de vazen.

Informatie over Canopische Vazen:

Antwoordenblad

Mummies

1. Hoe komt het dat we meer van de Egyptische cultuur weten dan van welke andere oude cultuur ook?
Omdat er veel gebouwen, piramides, reliëfs, grafschilderingen dodenboeken en voorwerpen bewaard zijn gebleven.

2. Wat is een sarcofaag?
Een stenen rechthoekige buitenkist, waarin de houten grafkist werd gelegd.

3. Waarom is juist Osiris de God van de doden en waarom ziet hij er uit als een mummie?
Osiris was door zijn broer Seth in een dodenkist gelegd en stierf. Anubis wikkelde Osiris in lappen: de eerste mummie van Egypte.

4. Vertel wat je hebt gevonden over Ka, Ba en Akh.
Ka = levensenergie. Ba = ziel van de persoon. Akh = ontmoeting van Ka en Ba; vormt een derde ziel die het eeuwige leven had.

5. Waarom mummificeerden de Egyptenaren de doden?
Om voor eeuwig te kunnen leven.

6. Welke heilige symbolen en amuletten kregen de doden mee en waarom?
Een Dodenboek als reisgids in het hiernamaals, de Ankh (levenssymbool), de Pesesj-kef (geboorte in het hiernamaals), de Tyet (nekbescherming), de Nefer (symbool voor geluk), de Djedpilaar (voor duurzaamheid en stabiliteit), de Anubisamulet (bescherming), de Scarabee (symbool voor het hart), de Shen (symbool voor de eeuwigheid).

7. Wat werd gevonden in/bij de mummie van Toetanchamon?
140 armbanden, ringen, spelden, juwelen, kettingen, banden, bedeltjes, kralen, knopen, dolken, amuletten, scarabeeën.

8. Wat zijn en wat doen balsemers?
Mensen die doden prepareren. Ze wikkelen het dode lichaam ven top tot teen in met zwachtels, gedrenkt in hars en bitumen.

9. Waarom werden ook dieren gemummificeerd?
Soms was het een huisdier, voor gezelschap, soms een dier dat als voedsel voor de mummie diende, soms een heilig dier, zoals de kat.

10. Wat zijn Canopische vazen, hoe zagen ze eruit en wat zat er in?
Canopische vazen hadden de vorm van de vier zonen van Horus: de valk Kebensenoef voor de ingewanden, de jakhals Doeamoetef voor de maag, de baviaan Hapy voor de longen en de mens Amset voor de galblaas.

11. Wat hebben de vier zonen van Horus met de Canopische vazen te maken?
Zij leverden de vorm voor die vazen.

12. Wat is de wedjat en waarom werd deze op de snee in de onderbuik van de mummie gelegd?
Een amulet in de vorm van het oog van Horus. Symbool voor genezing en gezondheid.

13. Waarom vereerden de Egyptenaren de mestkever (scarabee)?
Omdat het leek of de mestkever uit het niets leven kon creëren. De mestbal was ook het symbool van de zon.

14. Wat is de verentest?
Een test van Anubis, waarbij het hart wordt gewogen tegen de veer van de waarheid. Was het hart het zwaarst, werd het door een beest opgegeten. Als de veer het meest woog, mocht de persoon Osiris ontmoeten.

15. Wat is een shabti en waarom werden die met de mummie begraven?
Een beeldje van de bediende die in het hiernamaals voor de dode moest zorgen.

16. Wat is een Hypocephalus?
Een amulet in de vorm van de zon die onder het hoofd van de mummie werd gelegd, om het hoofd warm te houden.

Ontdekboek in 3D

Mummies

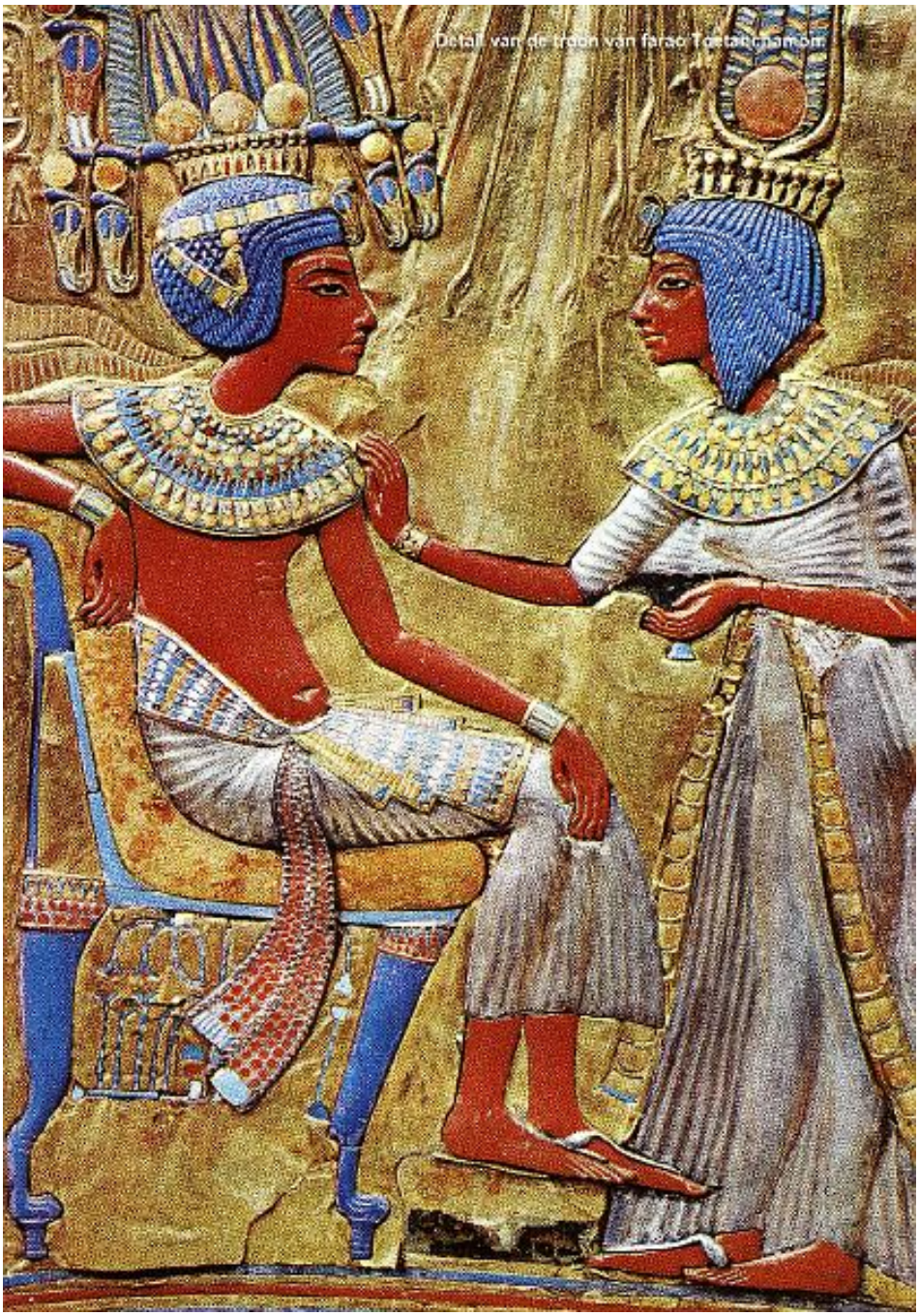

© 2008, Elmar B.V., Rijswijk

Inhoudsopgave

Land van raadsels	2—5
Kist van een hogepriester	6—11
Een gouden dodenmasker	12—16
Amuletten voor een reis door de onderwereld	17—22
Een mummie van top tot teen inwikkelen	23—28
Het lichaam mummificeren	29—33
De canopische vazen	34—39
Heilige organen	40—44
De begrafenis	45—48

Land van raadsels

Het oude Egypte ontstond toen de heerser Menes verschillende volken, die langs de Nijl in het noorden van Afrika leefden, verenigde. Deze kiem van beschaving, geplant rond 3100 v. Chr., groeide uit tot een van de machtigste en langst bestaande culturen ter wereld.

Wie waren deze zeer succesvolle doordouwers, van de arbeiders die de Grote Piramiden bouwden tot de *farao's*, hun koninklijke heersers die aanbeden werden als goden? Waarom kon het oude Egypte duizenden jaren blijven bestaan, terwijl andere culturen verdwenen zonder een spoor na te laten?

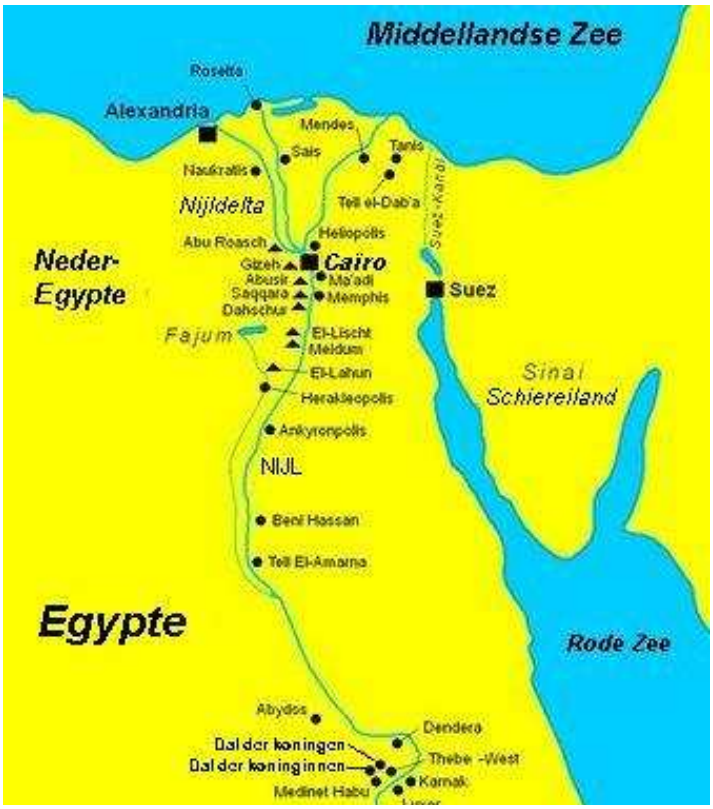

De Egyptenaren stichtten de hoofdstad Memphis. Niet lang daarna werden vlak bij de Grote Piramiden van Gizeh gebouwd. Later verplaatsten heersers uit het zuiden hun hoofdstad naar Thebe, dat in de buurt ligt van de beroemde Vallei der Koningen, waar koninklijke tombes in de steile rotsen zijn uitgehouwen.

Koninkrijken en dynastieën

De geschiedenis van Egypte is verdeeld in periodes die koninkrijken en dynastieën worden genoemd. Een dynastie is de succesvolle overheersing van één enkele familie. Wanneer een nieuwe familie aan de macht kwam, begon er een nieuwe dynastie.

Chufu, een farao in het Oude Rijk, begon rond 1560 v. Chr. Met het bouwen van de Grote Piramiden van Gizeh. Egypte groeide en bloeide tot aan de dood van Cleopatra, de laatste farao, in 30 v. Chr. Hierna werd Egypte geregeerd door de Romeinen.

De Egyptenaren hebben ons meer antwoorden nagelaten dan welke andere oude cultuur ook. Vanwege hun heilige geloof in het eeuwige leven na de dood, maakten zij gebouwen, stenen reliëfs en objecten, waarvan het de bedoeling was dat zij voor eeuwig bleven bestaan. Misschien zijn de beroemdste objecten wel de mummies, de oude Egyptenaren zelf, die begraven liggen in piramiden, graftombes en het woestijnzand van Egypte. Ze geloofden dat mummificatie ervoor zorgde dat het lichaam in een andere wereld weer tot leven kwam. Een lijkkist was een verkleinde versie van de wereld.
De Egyptenaren verbazen ons nog altijd. Sinds het verval van het Egyptische Rijk 2000 jaar geleden, zijn het de doden en hun bezittingen die ons hun verhaal vertellen. Het is alsof je naar een ander land reist, maar alleen de begraafplaatsen bezoekt. Er blijven vele raadsels over.

Kist van een hogepriester

Hoewel gewone Egyptenaren konden betalen om hun lichaam na hun dood te laten mummificeren, kregen de koningen en de rijken de beste materialen, de mooiste kunstwerken en de meeste zorg.
Op massief houten buitenkisten kon je soms aflezen wie erin lag. De kist werd gebouwd om boven mensen uit te steken, zodat ze zich klein en machteloos voelden. Egyptenaren maakten de kisten van plataanhout of van geïmporteerd cederhout. Deze bomen hadden een symbolische betekenis. Ceder had daarbij het voordeel dat het zoet ruikt en insecten weghoudt.

Dood is leven

Een *sarcofaag*, wat in het Grieks 'vleeseter' betekent, is een rechthoekige buitenkist. De Egyptenaren noemden deze een *neb ankh*, 'heerser over het leven' . Twee woorden voor houten kist waren *wet (wetet* betekent 'baren') en *suhet*, wat 'ei' betekent, een plaats waar het leven begint. De meeste sarcofagen van de rijken waren van marmer. Voor de Egyptenaren betekende de dood duidelijk hetzelfde als leven, een hergeboorte in een andere wereld.

Een kist in een kist

De uitbundig versierde binnenkist paste netjes in de buitenkist. Deze kist-in-een-kist was van Hornedjitef, een belangrijke priester, die verbonden was aan de Tempel van Amon bij Karnak in Thebe. Archeologen hebben dingen over zijn werk, zijn leven en zijn status ontdekt door de tekens en hiëroglieven op de kist te ontcijferen.

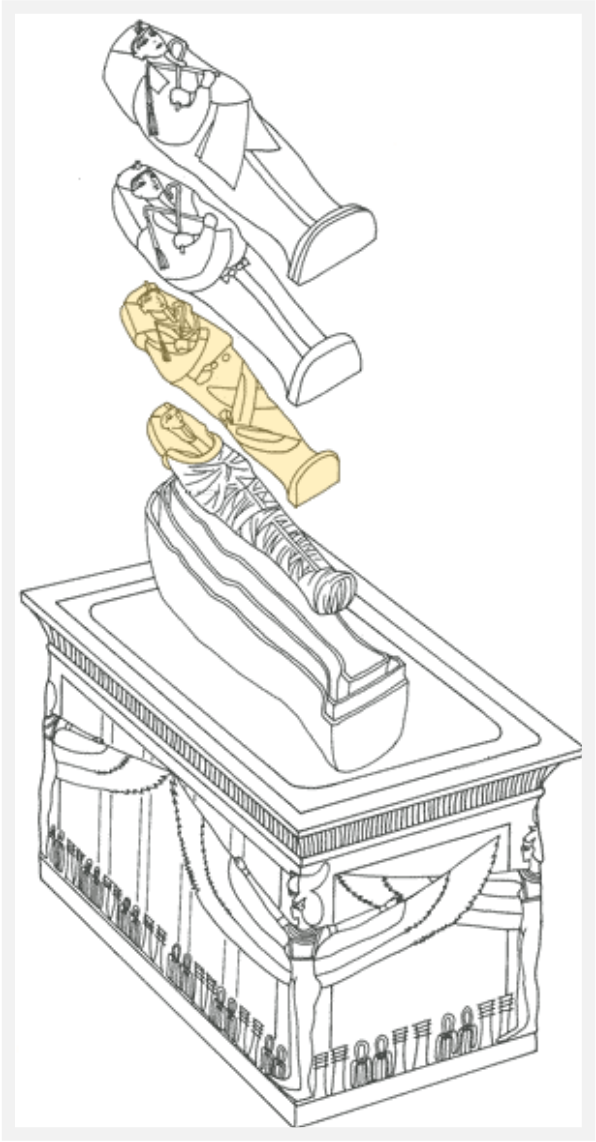

Een kist, masker of beeld van een farao is gemakkelijk te herkennen. Kijk of je een valse baard ziet, een dorsvlegel en een herdersstaf in zijn gekrijste handen en een *nemes*, een gestreepte hoofddoek met bovenop een cobra.

Hiërogliefen

Egyptische hiërogliefen zijn symbolen voor woorden of klanken. Veel hiërogliefen stonden in het Dodenboek, een oud Egyptisch boek met magische spreuken.
Koninklijke namen zijn makkelijk te herkennen, omdat ze in een *shenou* staan, een ovaal die tegenwoordig een cartouche genoemd wordt.

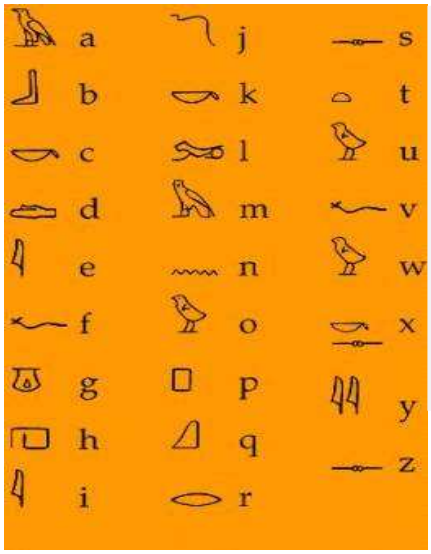

hiërogliefenalfabet

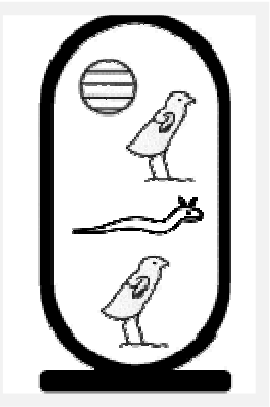

Chufu

Ramses

Cleopatra

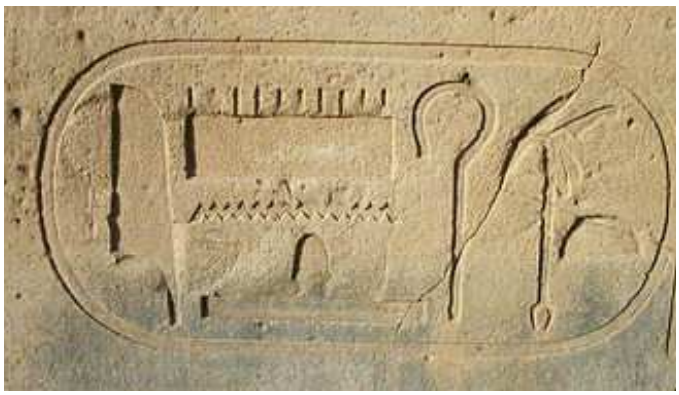

Toetanchamon

Zowel de buitenste als de binnenste lijkkist is antropoïde, in de vorm van een lichaam, om zoveel mogelijk op een mens te lijken. Achter dit gebruik zit een verhaal. Het is een bloederig verhaal, maar het verklaart waarom mummificatie troost bood aan de rouwende familieleden.

De mythe van Isis en Osiris

De kwaadaardige Seth was jaloers op zijn geliefde broer Osiris, dus haalde hij een gemene streek uit. Hij bouwde een kist en zei dat hij hem aan degene die erin paste cadeau zou doen. Osiris sprong in de kist. Het zal je niet verbazen dat hij er perfect in paste. Seth sloot de kist en gooide hem in de rivier. Osiris verdronk.

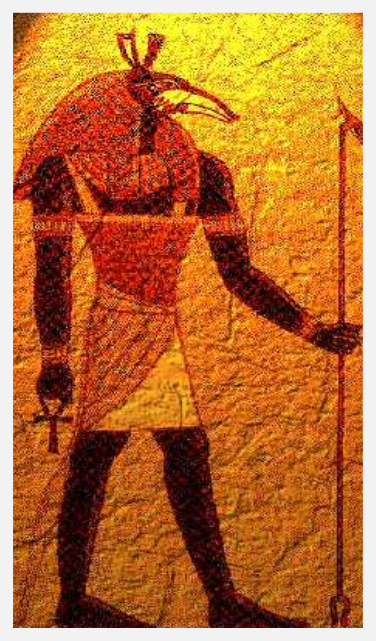

Seth, god van de chaos

Isis, de moedergodin, Osiris, god van doden

Isis, de diepbedroefde vrouw (en zus) van Osiris, vond zijn lichaam en bracht het naar huis. Seth werd boos. Hij hakte zijn broers lichaam in stukken en verspreidde ze over heel Egypte. Van afschuw vervuld nam Isis de vorm van een vogel aan en vloog over heel Egypte om alle delen te verzamelen. Alleen was één stuk opgegeten door een vis. Ze paste alle delen weer in elkaar, maar kon Osiris niet tot leven wekken. Anubis, de god van de doden met het hoofd van een jakhals, schoot haar te hulp op bevel van Ra, de zonnegod. Anubis wikkelde Osiris in geoliede repen stof, waardoor er een lichaamsvorm ontstond, de eerste officiële mummie van Egypte.

Anubis, jakhalskop

Isis, zon en hoorns van een koe

Osiris, gemummificeerd lichaam

Het lichaam van Osiris is groen of zwart geverfd. De kleur zwart staat voor de vruchtbare grond van de Nijl. Groen staat voor de planten die daar groeien. Beide kleuren symboliseren hergeboorte en nieuw leven.

Een gouden dodenmasker

Normaal zet je een masker op om je gezicht te verstoppen. Dodenmaskers deden het tegenovergestelde. Het was de bedoeling dat een persoon herkend kon worden in het hiernamaals. Als je naar dit dodenmasker van Hornedjitef kijkt, zou je denken dat de overledene jong en knap was, maar dat moet je niet geloven. Maskers geven een ideale voorstelling van die persoon. Waarom zou je littekens, een lelijk gebit, een scheve neus of rimpels meenemen naar het hiernamaals? De priester onder dit masker was naar Egyptische maatstaven zelfs een oude man toen hij overleed, tussen de 50 en 70 jaar.

Het masker en de mummiehuls werden gemaakt van *kartonnage*, gestuct linnen of papyrus. Net zoals papier-maché is kartonnage makkelijk om het lichaam te draperen als het nat is. Het materiaal werd gestuct en moest dan drogen tot het stijf was. Het gladde, harde oppervlak was goed te beschilderen. Volgens het modieuze en religieuze gebruik kregen mannen een valse gevlochten baard om. De zonnegod Ra zou een lichaam van puur goud hebben. Het gebruik van goud zou helpen in het hiernamaals verenigd te worden met Ra

Als zielen elkaar treffen (Ka ontmoet Ba)

Wie moest volgens het Egyptische geloof de mummie aan zijn masker herkennen? De overledene zijn eigen *ka* en *ba*, de twee belangrijkste zielen.

De ka, of 'levensenergie' bestond even lang als het lichaam, dood of levend. 'Je ka ontmoeten' betekende overlijden en herboren worden. Een tombe was een 'huis van ka' en de ka kon komen en gaan wanneer hij wilde. Deze ziel haalde kracht uit voedsel en drinken (of tekeningen daarvan) dat in de graftombe werd achtergelaten.

De ba, of 'geest' was de ziel van de persoonlijkheid. Deze ziel woonde niet in de tombe. Oude tekeningen laten zien dat hij in plaats daarvan in de onderwereld rondvliegt in de vorm van een vogel met een mensenhoofd.

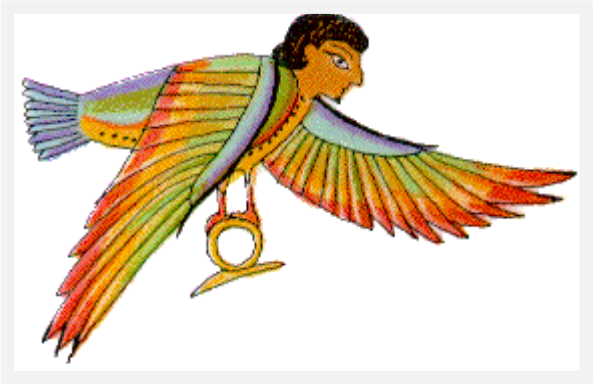

Egyptisch symbool voor ba

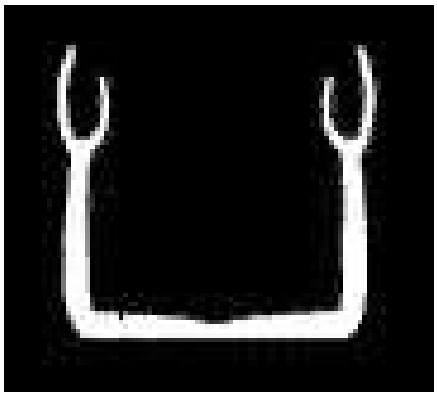

Egyptische symbool voor ka

Wanneer ka en ba elkaar weer ontmoeten bij het lichaam veranderde het drietal in een *akh*, een derde ziel die het eeuwige leven had. Als de ka of de ba hun mummie niet konden herkennen of vinden, dacht men dat de persoon pas echt dood was, zonder kans op een eeuwig leven. Voor gelovigen was dit een afschuwelijk lot. Een manier om dit te voorkomen

was door veel gelijkenissen in de tombe achter te laten, zoals een goed bewaard gebleven mummie, maskers, portretten en beelden.

De helft van alle Egyptische baby's overleed in de eerste jaren na hun geboorte. De rest leefde slechts 30 tot 35 jaar. Dit weten we vanwege de leeftijd van de mummies. Rijken en edelen werden meestal ouder.

Ramses II, een koning van het Nieuwe Rijk, heerste 66 jaar lang (1279—1213 v. Chr.) en stierf toen hij in de 90 was!

Het graf van Toetanchamon

In 1922 ontdekte Egyptoloog Howard Carter een koninklijke graftombe in de Vallei der Koningen. Er was er nog nooit een

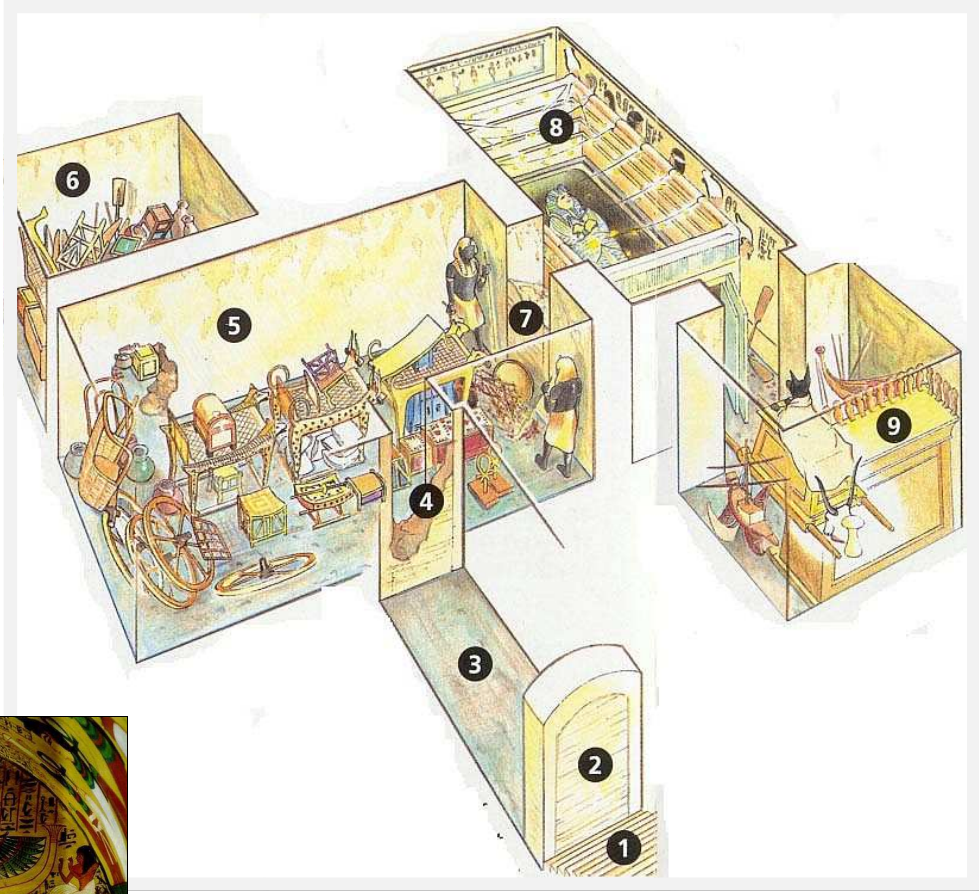

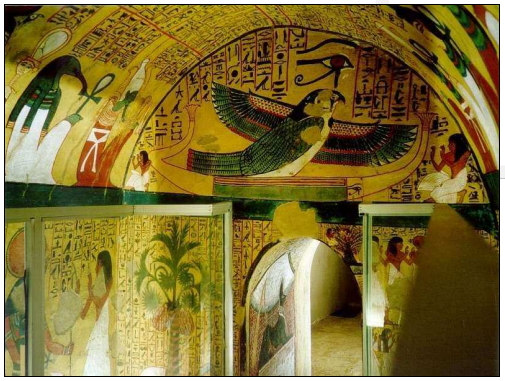

gevonden die nog niet geplunderd was. Wat voor schatten zouden ze aantreffen?

1. *traptreden*
2. *eerste deur*
3. *gang van 7 meter*
4. *verzegelde deur*
5. *kamer met beelden, bedden, kasten, zetels, vazen*
6. *tweede deur*
7. *derde deur*
8. *grafkamer Toetanchamon*
9. *schatkamer vol goud*

“Toen mijn ogen aan het licht gewend raakten,” schreef Carter later, “kon ik langzaam steeds meer details van de grafkamer ontwaren in de mist. Vreemde dieren, beelden en goud, overal de schittering van goud”.

De graftombe behoorde aan Toetanchamon, een zeer jonge farao die tien jaar regeerde; hij werd koning op zijn achtste of negende en overleed als tiener. We weten weinig van zijn leven, maar hij liet de prachtigste schatten na die ooit gevonden zijn. Alleen al zijn dodenmasker van puur goud is een van de meest spectaculaire vondsten in heel Egypte. Hoewel de periode waarin hij regeerde kort en rustig was, veroorzaakte de ontdekking van zijn graftombe zo’n wereldwijde interesse dat hij ook wel de bekendste, maar minst belangrijkste van alle Egyptische farao’s wordt genoemd.

Amuletten voor een reis door de Onderwereld

De reis van een overledene door de Egyptische onderwereld was vol gevaren en uitdagingen. Men zou voorgoed sterven óf het eeuwige leven krijgen. De oude Egyptenaren kregen een 'Reisgids van het Hiernamaals' mee om hen op hun reis te helpen. Deze gids noemen we het Dodenboek.
Het Dodenboek was een op papyrus geschreven tekst met veel avonturen en gekleurde plaatjes. Omdat de oude Egyptenaren de dood als een nieuw begin zagen, gaven zij een iets vrolijker titel aan deze gids: 'Spreuken van het uitgaan bij Dag'.
De spreuken bevatte de naam van de overledene en bezweringsformules om kevers, krokodillen en nog veel grotere gevaren af te weren. De perkamentrol werd begraven met de 'reiziger'.

Dodenboek, papyrusrol

Amuletten

Een andere manier waarop de Egyptenaren hoopten zich te verzekeren van een veilige reis door de onderwereld was het lichaam veel amuletten mee te geven, die de overledene geluk moesten brengen. Zij geloofden dat amuletten bescherming gaven tegen gevaren tijdens het leven en de dood. Egyptenaren namen deze magische symbolen zeer serieus. Balsemers staken ze tussen de repen stof van de mummie, vooral bij het hoofd, de nek en de borst.

Een gouden halsketting (usekh) werd soms om de nek gehangen tijdens de begrafenis. De mummie van Hornedjitef droeg een goud geschilderde halsketting van kartonnage.

De meest voorkomende Egyptische amulet, de gevleugelde mestkever, staat symbool voor het hart.

De amulet van de valk staat symbool voor de god Horus, de zoon van Isis en Osiris.

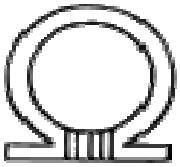

De shenamulet staat symbool voor de eeuwigheid. De cirkel beeldt de baan van de zon uit.

Heilige symbolen

De oude Egyptenaren vulden hun leven (en dood) met symbolen en codes. Bijna alle dingen die zij maakten hadden een diepere betekenis, inclusief de kleuren die ze gebruikten:

Groen: nieuw leven, hergeboorte en vruchtbaarheid
Rood: leven en overwinning, maar ook vuur en woede
Blauw: creatie, geluk, de hemel, vruchtbaarheid en water
Geel: goud, oneindigheid en de zon
Zwart: dood en nacht, maar ook vruchtbaarheid en herrijzenis
Wit: zilver, puurheid, eenvoud, heilige kracht

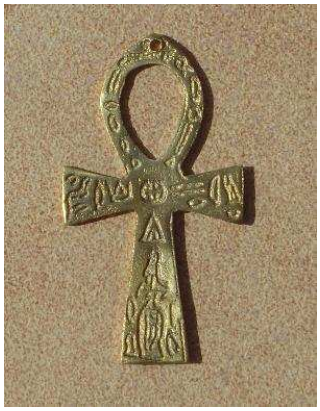

de Ankh was een Levenssymbool

de Djedpilaar verwees naar Osiris, duurzaamheid en stabiliteit

De Tyet, de Isisknoop, beschermde de nek van de Mummie

De Neferamulet was symbool van geluk

Egyptenaren geloofden dat de krachten van een amulet voortkwamen uit zijn vorm, materiaal en kleur. Rood verwees naar bloed, zonne-energie en macht. Groene en blauwe stenen en glas stonden symbool voor hergeboorte en herrijzenis.
Amuletten gemaakt van hematiet, een mineraal van voornamelijk ijzer, gaven kracht en steun.
Tussen de repen stof van de mummie van Toetanchamon zaten meer dan 140 armbanden, ringen, spelden, juwelen, kettingen, bedels, kralen, knopen, dolken en andere schatten verstopt!

De steen van Rosette

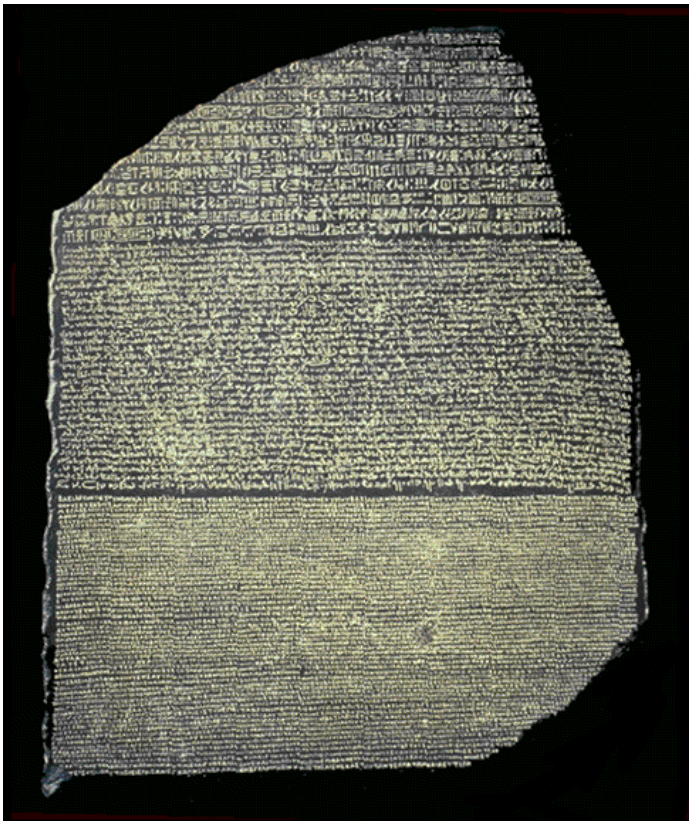

Dit gigantische stuk steen is een bedankbriefje van priesters aan Ptlomemeus V (205—180 v. Chr.), waarin bevestigd wordt dat de jonge farao mag heersen. Het is echter niet de boodschap die de steen tot een van de geweldigste ontdekkingen in de geschiedenis van de mensheid maakt. Dat zijn de drie schriftsoorten die erop staan: hiërogliefen, Grieks en Demotisch (een vereenvoudigde vorm van het hiërogliefenschrift.
Voordat een officier in het leger van Napoleon in 1799 de Steen van Rosette vond, kon men 1500 jaar lang geen hiërogliefen lezen. Geleerden ontcijferden de manier om ze te lezen door de naam Ptolemeus in het Grieks te vergelijken met de hiërogliefen. Zij vonden de tekens voor P-T-O-L-M-I-I-S in andere geschriften, waardoor ze meer namen konden herkennen. Zonder de Steen van Rosette zouden alle boodschappen van de Egyptenaren in graftombes, tempels en geschriften alleen maar mooie plaatjes zijn.

Uw naam zal eeuwig bestaan

De oude Egyptenaren geloofden dat als iemands naam vergeten werd, hij niet verder zou leven. Daarom werd de naam van de overledene vele malen opgeschreven, op de sarcofaag, in de tombe en op dingen die werden begraven met de mummie. Sommige mummies werden begraven met een ketting met hun naam erop, ongeveer zoals een hondenpenning.

Cartouche van farao Ptolemeus

Een mummie van top tot teen Inwikkelen

Het doel van iedere oude Egyptenaar was te leven en te sterven in Egypte, waarvan zij dachten dat het het centrum van het heelal was en de meest perfect plek op aarde. Om voor eeuwig te kunnen leven moest het lichaam ingepakt worden. Balsemers waren (en zijn nog steeds) de mensen die de doden prepareren. Zij wikkelden elke teen in, elke vinger, elke arm, elk been en daarna het hoofd en het bovenlichaam. Daarna omzwachtelden zij het hele lichaam meerdere malen en plaatsten zij amuletten op belangrijke plekken. Alleen al het omzwachtelen kostte 15 dagen.

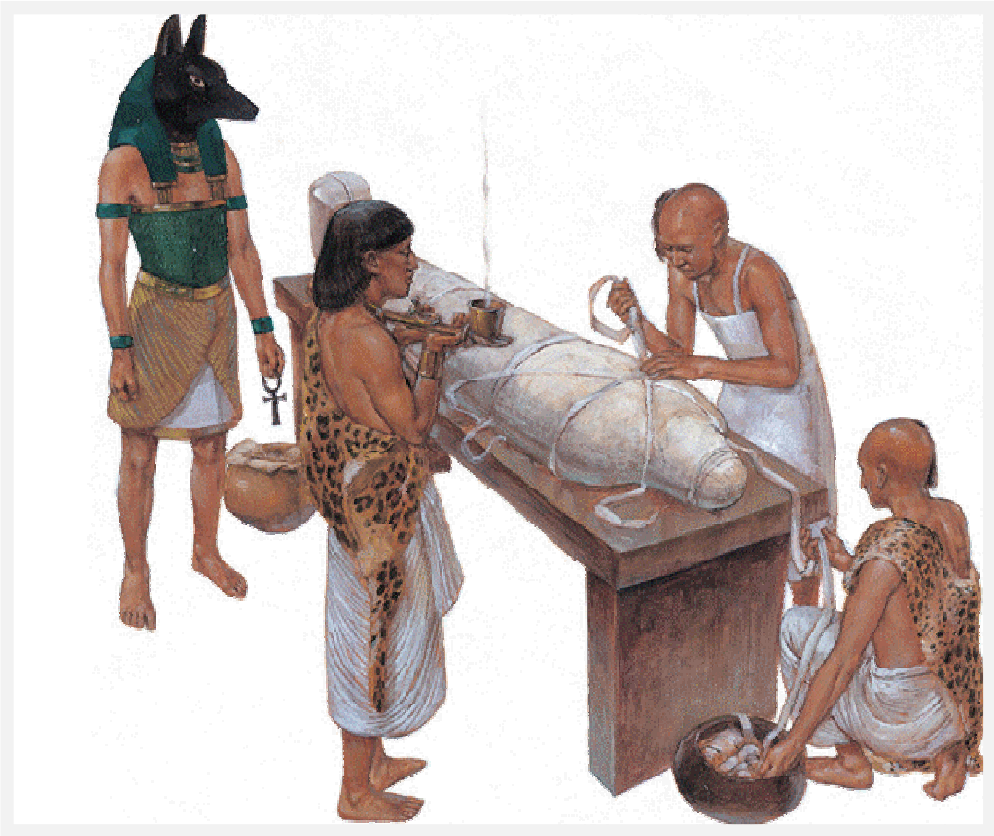

Balsemers werden goed betaald voor hun kennis en vaardigheden. Tijdens het mummificeren schoren balsempriesters hun hele lichaam en wasten ze zich vaak.
Balsemers smeerden de zwachtels in met hars, een plakkerige olie die diende als lijm en als een vernis om vocht af te weren. Het woord mummie komt van een andere stof die zij gebruikten: mumiya, het Arabische woord voor ‘bitumen’ (teer of asfalt). Door deze stof zijn mummies zwart van kleur.

Een modelmummie

In het Oude Rijk werden de zwachtels van enkele koninklijke mummies zo aangebracht dat zij een gedetailleerd beeld van de overledene gaven. Later verving men deze techniek door een makkelijker methode, waarbij repen stof om het lichaam gewikkeld werden.

Beroemde vondst: een geheime voorraad mummies
Omstreeks 1000 v. Chr. redden priesters tientallen koninklijke mummies uit geplunderde graftombes en verstopten ze in de buurt van de tempel Deir-el-Bahri in de Vallei der Koningen. Deze geheime voorraad bleef bijna 3000 jaar verborgen, totdat halverwege de 10de eeuw een geit door een gat in de tombe viel. De eigenaar van de geit vond de voorraad, vertelde het aan niemand en verdiende een fortuin met het verkopen van goud en antieke kunstvoorwerpen. In 1881 werden de handelaren gedwongen de herkomst van hun ongewone waar prijs te geven. Archeologen identificeerden tientallen mummies van farao's in de geheime graftombe, waaronder grote farao's als:

Ramses II,

Ahmose I

Amenhotep I

Door het lichaam in te pakken beschermde men niet alleen het lichaam van de mummie, maar ook de geest. Tijdens het balsemen herhaalde een priester voortdurend spreuken en stak hij amuletten tussen de zwachtels. Zo maakte hij een beschermende huls voor de mummie.

Beroemde vondst: Handboek voor balsemers.

Balsemers gaven hun kennis 3000 jaar lang door, een knappe prestatie. In 1860 werden twee handboeken uit 9 v. Chr. Gevonden in een tombe in de buurt van de Vallei der Koningen. Ze waren geschreven in twee soorten Egyptisch handschrift. De Rhind-papyrus (genoemd naar de ontdekker) vertelt ons dat het doel van elke balsemer is dat de ‘goden van de open-openingen’ (ogen, oren, neusgaten en mond) de ‘best voorbereide geesten’ bewonderen. De geschriften verklappen niet alle vakgeheimen, maar geven wel veel tips: kook 206 potten vet om een basis voor lichaamsolie te maken. Gebruik voor het omzwachtelen alleen de beste stof, het linnen uit Saïs, wat ‘de stof van goden en godinnen’ is.

Sommige geleerden geloven dat de 70 dagen durende periode van het balsemen gebaseerd was op de cyclus van het verdwijnen en verschijnen van de ster Sirius. Sirius werd verbonden met de god Osiris, die ook 70 dagen verdween voor hij verrees.

Zwachtels werden in een spiraal om de armen en benen gewonden en daarna om het bovenlichaam.

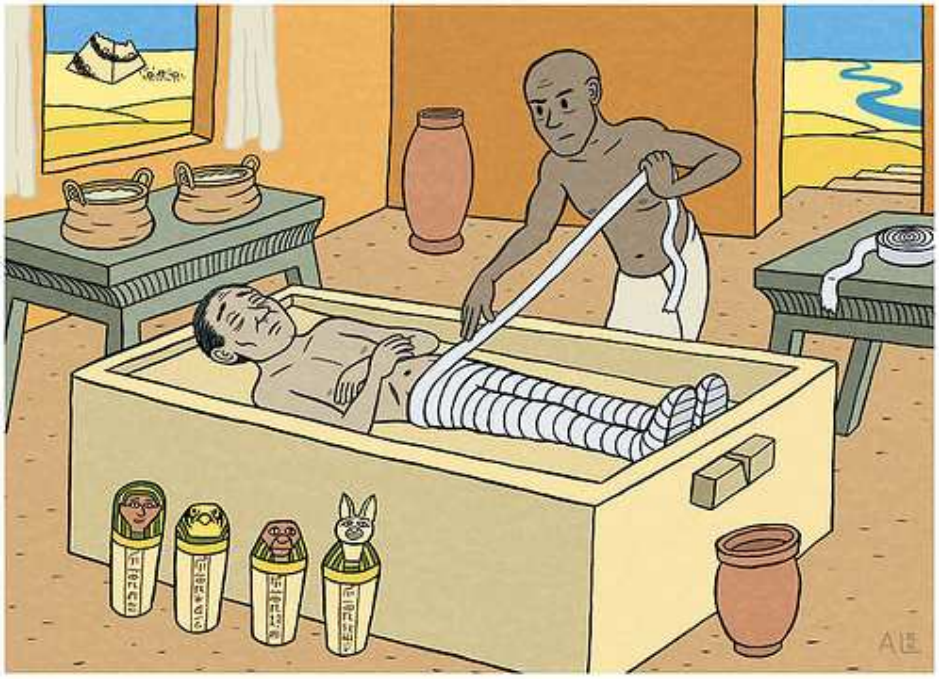

Een grote hartscarabee werd op de borst geplaatst om het hart te beschermen en om als vervanging te dienen als het echte hart van de mummie beschadigd werd. Naast de amuletten werd het persoonlijke Dodenboek van de mummie ook altijd in de kist achtergelaten. Het 20 meter lange Dodenboek van Hornedjitef (een papyrusrol) is te zien in het Louvre in Parijs.

Als het lichaam goed was ingepakt en werd beschermd door tientallen amuletten, was het bijna klaar voor de begrafenis.

Archeologen maken röntgenfoto's van mummies om hun botten te onderzoeken zonder ze uit te pakken. De foto's tonen vaak proppen linnen of hars op de plaats van de hersenen. Ook amuletten, ringen en andere sieraden zijn op de röntgenfoto's goed zichtbaar. De botten geven informatie over de gezondheid van de persoon, de lengte, de leeftijd en het geslacht. Jicht, ondervoeding en botten die ooit gebroken zijn geweest geven ons aanwijzingen over de levenswijze van de persoon.

Het lichaam mummificeren

“U zult niet geplaagd worden door wormen, u zult niet opzwellen, u zult niet stinken, u zult niet rotten….”
Het Dodenboek, uit Spreuk 154, voor het vers houden van het lichaam.
Een mummie is een lichaam dat niet ontbindt tot alleen het skelet overblijft. Lichamen ontbinden door bacteriën en andere organismen. Een mummie maak je dus door deze microscopische beestjes te vernietigen. Egyptenaren kenden veel trucjes om mummies te maken, maar in een woestijnklimaat was de belangrijkste methode toch het drogen.
Zelfs in een heet, droog klimaat was het verwijderen van al het vocht uit het lichaam een moeizaam proces. Het balsemen vond plaats in meerdere tenten in de openlucht.
Eerst wasten de balsemers het lichaam in een tent die ze *iboe* noemden, de ‘reinigingsplaats’. Daarna droegen zij het lichaam naar de *per nefer*, ‘het huis van de schoonheid’ .

Nadat de hersenen en ingewanden waren verwijderd met een tang, werd het holle lichaam nog een keer van binnen en van buiten gewassen en geparfumeerd met oliën zoals olibanum en mirre.
Op de 15de dag na het overlijden pakten balsemers het lichaam en de aparte ingewanden in in honderden kilo's *netjeri*, ofwel natron. Dit natuurlijke zout neemt vocht op en breekt vetten af. Na 40 dagen verwijderden de balsemers het natron en bleef er een skelet met hard, vetvrij vlees over. De droge, gerimpelde huid werd ingewreven en gemasseerd met geurige oliën. De mummie moest er zoveel mogelijk uitzien als de persoon tijdens zijn leven. Omdat er geen vetten en vocht meer in het gezicht zaten, moesten de balsemers gedroogd vlees onder de huid duwen voor een voller gezicht. Het lichaam werd versierd met geschilderde ogen, gouden vingerhoedjes, een pruik, make-up, kleren en sieraden. Mannen werden soms rood geschilderd, vrouwen geel.

De balsempriesters werden in verband gebracht met Anubis, de god van de dood met de jakhalskop. Sommige priesters droegen als zij hun rituelen uitvoerden Anubismaskers, met kijkgaten onder de neus van de jakhals, zodat zij op de god leken.

Archeologen hebben vier soorten dierenmummies geïdentificeerd: huisdieren, heilige dieren, dieren die als voedsel voor de mummie waren bedoeld en dieren die waarschijnlijk tijdens een rituele offerplechtigheid zijn gedood. Geliefde huisdieren kregen vaak rijkversierde tombes, sarcofagen, mooie linnen zwachtels en wierook. Naast honden en katten zijn er ook gemummificeerde gazelles, apen en paarden naast hun eigenaren gevonden. Huisdieren en heilige dieren mochten een natuurlijke dood sterven, zelfs als hun eigenaar al overleden was. De twee andere soorten dieren hadden dit geluk niet.

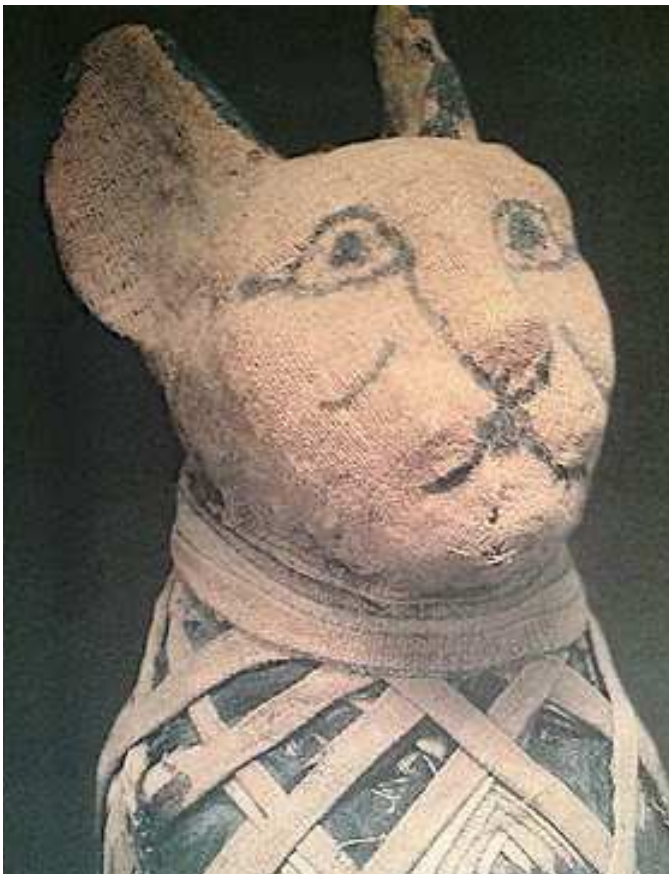

Katten waren heilig in het oude Egypte. Op begraafplaatsenzijn duizenden gebalsemde, omzwachtelde kattenmummies ontdekt.

Niet alle mummies zijn…
Egyptisch: mummies komen in alle werelddelen voor, zelfs op Antarctica.
Levensecht: de meeste mummies zien er dood uit, en lelijk!
Door mensen gemaakt: mummies ontstaan ook op natuurlijke wijze in moerassen en op droge of bevroren plekken. De stilstaande wateren van veenmoerassen, met een hoge zuurgraad en weinig zuurstof, veranderen de huid in leer en doden bacteriën.

De Man van Tollund, een 2400 jaar oude mummie uit een veenmoeras in Denemarken, lijkt meer op een levend mens dan de Egyptische mummies.

Eeuwenoud: mummies worden vandaag de dag nog steeds gemaakt, door de natuur en de mens.
Menselijk: door de eeuwen heen hebben verschillende Egyptische stammen honden, katten, vogels, vissen, krokodillen, vee, schapen, mestkevers, slangen, krokodilleneieren, bavianen, olifanten en leeuwen gemummificeerd.

De canopische vazen

Organen bederven snel, omdat zij vochtig zijn en van nature vol bacteriën. Wanneer het lichaam sterft kunnen de bacteriën de cellen aanvallen, omdat zij niet meer worden tegengehouden door het immuunsysteem.
Egyptenaren verwijderden zo snel mogelijk na de dood de snel ontbindende ingewanden, maar dat deden ze niet erg graag. Het opensnijden van het lichaam werd gezien als een noodzakelijk kwaad. Deze taak werd uitgevoerd door de 'snijder' , die een kleine snee maakte in de onderbuik en de ingewanden uit het lichaam trok.

Volgens een oude bron vluchtte de snijder uit de tent zodra hij de snee had gemaakt. Daarna achtervolgden de andere balsemers en voorbijgangers hem en gooiden stenen naar hem omdat hij het lichaam had geschonden.

De ontbinding stoppen
Oude Egyptenaren kenden vele technieken om bacteriën te doden, ook al wisten ze niet precies wat ze aan het doen waren (bacteriën werden pas in 1674 ontdekt)
Drogen: de eerste Egyptische mummies droogden op natuurlijke wijze in woestijnzand.
Zouten: zout onttrekt vocht. Egyptenaren gebruikten natron om het uitdrogen te versnellen.
Conserveringsmiddelen: Egyptenaren gebruikten honing als een natuurlijk conserveringsmiddel voor voedsel én lichamen. Het lichaam van Alexander de Grote (356—323 v. Chr.) werd in honing bewaard.
Chemicaliën: Alcohol doodt bacteriën. Sommige balsemers-wasten lichamen met wijn.

De vier zonen van Horus

Mensen geloofden dat een mummie zijn organen nodig had in het hiernamaals. Daarom werden ten tijde van het Nieuwe Rijk de organen in vier canopische vazen gestopt. De vazen werden in een versierde kist gedaan en begraven in de tombe. Het ontwerp en materialen van de vazen verschilden sterk: kalksteen, klei, hout, metaal, albast en andere materialen werden gebruikt. Wat zij allemaal gemeen hebben zijn de vier zonen van Horus (of in sommige delen van Egypte Osiris). De vazen hebben dierenkoppen die de vier zonen voorstellen. Hun spreuken zijn in hiërogliefen op de vazen gegraveerd. Elke zoon beschermde bepaalde lichaamsdelen:

Kehbehsenoeff, de valk, beschermt de ingewanden

Doeamoetef, de jakhals, bewaakt de maag

Hapy, de baviaan, bewaakt de longen

Amset, de mens, beschermt de lever en de galblaas

Het oog van Horus

De amulet met het Oog van Horus, ofwel de *wedjat*, bedekte de snee in de onderbuik. Volgens de legende verloor Horus zijn oog in een gevecht tegen het kwaad en won hij het terug. De *wedjat* staat symbool voor genezing en gezondheid.

De Sem-Priester bezocht symbolisch de overledene in de onderwereld. Daar kreeg hij krachten waarmee hij het mondopeningsritueel bij de mummie kon uitvoeren.
Tijdens de 70—dagen dat de mummie gemaakt werd zei een priester spreuken op om de dode en de balsemers te beschermen. De priesters droegen een korte linnen rok en als zij belangrijk waren, zoals Hornedjitef, een luipaardvel. Ze droegen nooit wol, omdat men dat ‘onrein’ vond. In de loop der eeuwen veranderden de verschillende stijlen en methoden.

Eeuwig is voor altijd

Maar is dat wel waar? Zodra de eerste Egyptenaren werden begraven met goud, juwelen en andere schatten kwamen de dieven. Alle piramiden en de meeste tombes in tempels werden geplunderd. Dieven trokken zelfs de zwachtels van de mummie kapot, op zoek naar amuletten en sieraden. Wie gepakt werd kreeg een zware straf. Dieven werden ter dood gebracht op verschillende onprettige manieren, zoals levend begraven worden.

Oude genezers

Door hun buitengewone belangstelling voor anatomie wisten de Egyptenaren meer over medicijnen, ziektes en het behandelen van verwondingen dan veel andere volken in die tijd. Zij wisten bijvoorbeeld hoe je de conditie van het hart en de gezondheid van de patiënt moest meten door de hartslag op het verschillende plekken op het lichaam op te nemen. Dokters en verpleegsters doen nog altijd hetzelfde.

Oude Egyptische handboeken beschrijven geneeswijzen voor kwaaltjes, ziekten, geestelijke stoornissen en andere aandoeningen. Magische spreuken werden gecombineerd met medische kennis. Kaalheid genees je met ‘het vet van een leeuw, van een nijlpaard, van een krokodil, van een kater, van een slang en van een steenbok’, dat je moet op het hoofd moest aanbrengen.

Mummies als medicijn

Hoewel veel Egyptische graftombes werden geplunderd uit hebzucht, gebeurde het ook omdat men (ten onrechte) geloofde dat mummies helende krachten hadden. Nadat een wetenschapper in de 12de eeuw had geschreven dat *mum* gemengd met water ziektes genas, werd het gebruik van ‘mummia’ in medicijnen heel gewoon. Tombes werden geplunderd en duizenden mummies werden tot stof vermalen door mensen die geneesmiddelen zochten tegen botbreuken, hersenschuddingen, hoogtevrees en vele andere kwalen.

Heilige organen

“O mijn hart dat ik kreeg van mijn moeder, o mijn hart dat ik op aarde had, keer je niet tegen mij als getuige”.
Het Dodenboek, uit Spreuk 30.

De oude Egyptenaren geloofden dat het hart het centrum was van al het denken en voelen en dat alle vloeistoffen (niet alleen het bloed) door het hart het lichaam rondgepompt werden. Daarom werd het hart van een mummie bewaard en in het lichaam teruggestopt voor men het inwikkelde.
Een hart- of scarabeevormige amulet van steen diende als vervanging in het geval dat er iets gebeurde met het echte hart van de mummie.
Het Egyptische woord voor scarabee is *khepera*, wat tegelijkertijd ‘bestaan’ betekent. Het dier werd verbonden met de god van de ondergaande zon, Khepri, die zichzelf uit het niets creëerde. Wij noemen deze insecten mestkevers. Ze leggen hun eitjes in de uitwerpselen van dieren en rollen de mest in een balletje. Egyptenaren vereerden scarabeeën omdat het leek alsof zij uit het niets leven konden creëren. De mestbal symboliseerde de zon.

Voor het maken van een mummie waren meerdere priesters nodig. Iedereen had een speciale taak. De schrijver tekende een lijn op het lichaam. De snijder sneed langs de lijn en verwijderde de organen. De pekelaar conserveerde de organen. Al die tijd droeg de voorlezer heilige teksten voor.
Door mummificatie kwamen de Egyptenaren veel te weten over de menselijke anatomie. Hun kennis was echter niet perfect. Zij bewaarden de hersenen niet, zij vernietigden ze zelfs.
Balsemers gebruikten een ijzeren haak om de hersenen fijn te prakken en vervolgens door een neusgat uit het hoofd te trekken. Zij hadden niet eens het geluk om in een canopische vaas bewaard te worden. Nadat de hersenen waren weggegooid, deed men hars in een speciale trechter en goot het door de neusgaten in de hoofdholte. Op deze manier zakte de schedel niet in.

De oude Egyptenaren geloofden dat een hart zwaar door schuld was. Door schaamte of spijt kon iemand het hiernamaals niet betreden.

De verentest

Egyptenaren die een minder perfect leven leidden waren bang dat zij niet voor de verentest zouden slagen tijdens hun reis door de onderwereld. Zij geloofden dat Anubis het hart en hun ka (ziel) zou wegen tegen de *maät*, de veer van de waarheid. Als het hart het zwaarst was werd het opgegeten door een beest met grote kaken. Als de veer meer woog ging de persoon verder met de volgende beproeving op zijn reis: een persoonlijke ontmoeting met Osiris.

Thoth, de god van de wijsheid, meet het gewicht van het hart

Anubis weegt de Ka en de maät

het beest wacht

Beroemde vondsten: shabti's

Voor de Egyptenaren stond het leven in het hiernamaals gelijk aan een heerlijk leven waar iedereen van droomde. Zij waren ervan overtuigd dat de overledene binnen korte tijd weer zou leven, spelen, eten en slapen, maar werken hoefde niet meer. Hoe weten we dit? Lijken werden begraven met veel verschillende spullen: doosjes make-up, spiegels, muziekinstrumenten, waaiers, kleren, juwelen, meubels, speelgoed en spelletjes, veel soorten voedsel en dranken en beeldjes van bedienden, die al het werk zouden doen.

Zo'n poppetje werd een *shabti* genoemd. Zij verbeelden bedienden die wassen, graven, planten, brouwen en bazen voor 'het personeel'.

Senet

Senet is een spel dat op backgammon lijkt. In de tombe van Toetanchamon lagen vier mooie senetspellen. Senet, dat misschien wel het oudste bordspel ter wereld is, wordt nog altijd gespeeld.

Nefertari, echtgenote van Ramses II, speelt senet

De begrafenis

“Mijn lichaam is voor altijd van mij...ik besta, ik leef, ik ben in vrede opgestaan”.
Het Dodenboek, uit Spreuk 154

De mond openen

Alle schatten in de tombe gingen verloren als de ka, de ba en de mummie het hiernamaals niet bereikten. De eerste stap op deze reis was het ritueel van het openen van de mond tijdens de begrafenis. Een priester opende symbolisch de mond van de mummie met een houten of metalen instrument , genaamd *adze*. Hierdoor kwamen de vijf zintuigen weer tot leven en konden zij gebruikt worden in het hiernamaals.

Sempriester

Priester opent symbolisch de mond

Anubis houdt de mummie staande

Ba (de geest) boven een mummie op een leeuwenbed

Hypocephalus

Voordat de deksel op de kist ging werd een ronde amulet onder het hoofd van de mummie gelegd. De hypocephalus, in de vorm van de zon en met gedeeltes uit Spreuk 162 uit het Dodenboek, moest het hoofd warm houden met een ‘vlam’.

Naar de tombe

Na het ritueel werd het tijd om de mummie in de ondergrondse grafkamer te leggen, zodat hij het rijk van Osiris kon betreden. Tombes werden ‘huizen der eeuwigheid’ genoemd en werden gebouwd met materialen waarvan de Egyptenaren hoopten dat zij niet zouden vergaan. Duizenden jaren later ontdekken we nog steeds oude tombes en hier lijkt nog geen einde aan te komen. In 1996 vonden archeologen in de woestijn ten westen van de Nijl een begraafplaats met meer dan 10.000 mummies. Ze noemden deze verbazingwekkende plek de Vallei der Koningen.

Maar wie missen we nog? Het lichaam van Nefertiti, de beeldschone schoonmoeder van Toetanchamon, is nooit gevonden, evenals de mummie van Hatsjepsoet, een vrouwelijke farao die deed alsof ze een man was.
Tot deze verborgen tombes zijn ontdekt kunnen we ons alleen maar afvragen welke geheimen zij ons over het oude Egypte zullen onthullen.
De Griekse historicus Herodotus (484—425 v. Chr.) had gelijk toen hij over Egypte zei: “Er is geen ander land dat zoveel wonderen bezit en zoveel schatten die te mooi zijn om te beschrijven”.

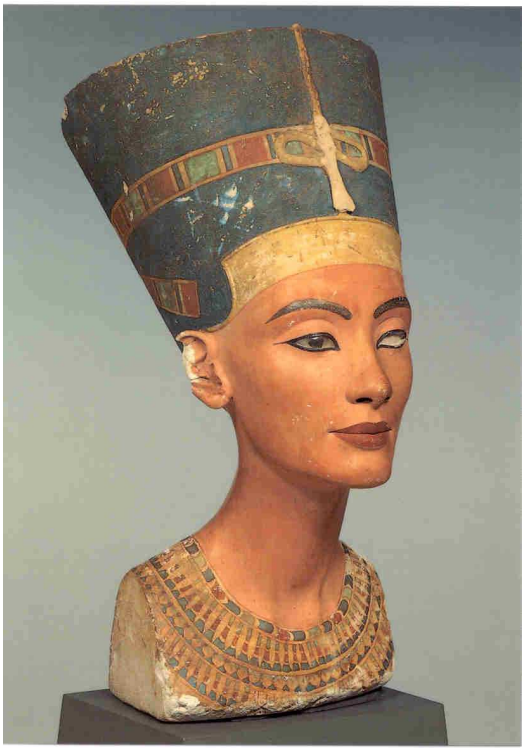

Nefertiti

Hatsjepsoet

© 2011 - 2021 www.begaafdonderwijs.nl

Handleiding Mummificeren

Dit boekje is de vertaling van de website:
https://www.childrensuniversity.manchester.ac.uk/learning-activities/history/ancient-egypt/making-a-mummy/
Surf naar de site en voer de opdrachten uit… Je gaat een mens Mummificeren!

Een mummie maken.
Leer hoe je een Egyptische mummie maakt en help mee een farao klaar te maken voor zijn graf.

Het lichaam wordt naar de behandelplaats gebracht: de Ibu,
aan de westkant van de Nijl.

Na het wassen met natrium zout en water wordt het lichaam
Naar de Wabet gebracht: een gebouw gemaakt van modderblokken.

Druk nu de haak door de neus—selecteer de haak
en sleep deze naar de neus

De haak roert heen en weer in het brein
om het in stukjes te breken

De stukjes brein worden door de neus verwijderd
en weggegooid

Vul nu de schedel door er zaagsel en hars in te doen
door het zaagsel op de schedel te slepen

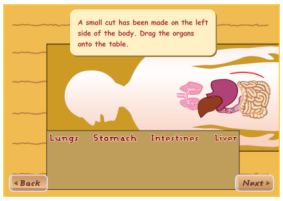

Er is een kleine snede aan de zijkant van het lichaam gemaakt.
Sleep de organen op de tafel
(lungs-longen, liver-lever, stomach-maag, intestines-darmen)

De organen zijn behandeld met zout. Plaats ze in de juiste
Canopische vazen voor in de grafkamer

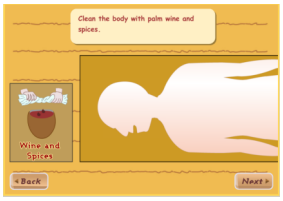

Maak het lichaam schoon met palmwijn en kruiden

Vul het lichaam met stro of gedroogd gras om
het lichaam goed uit te drogen en zodat het zijn vorm blijft behouden

Plaats het lichaam op de hellende tafel

Bedek het lichaam met natrium zout en laat het 40 dagen uitdrogen

Sluit nu de snede met was of hars en plaats de tweevingerige amulet er-
over ter bescherming

Het lichaam is bedekt met hars ...

... en nu pakken we het in
375 vierkante meter linnen doek

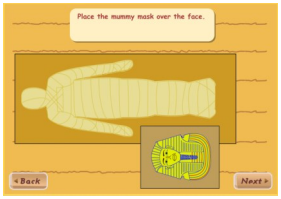

Plaats het mummie masker op het hoofd van het lichaam

Tot slot wordt de mummie in een speciale kist geplaatst: een sarcofaag
en dan naar de laatste rustplaats in de piramide gebracht.